RUSKI INWALID

No. 84.

SOBOTA 10 Kwietnia 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Wiadomości Zagraniczne: Franciia. Niderlandy. Hiszpaniia. Rozmaitości.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

z Petersburga, 10 Kwietnia.

Już tedy Newa zupełnie się oczyściła od lodów i most prowadzący na *Wasilewski ostrow* pozawczora naprowadzono. Zdeymą iednakże go wkrótce; lod bowiem z ieziora Ladogi iescze nieprzechodił.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Franciia.

z Paryża, 25 Marca.

Na sessyi izby deputowanych d. 23 mówił Jenerał Lafayette przeciw prawu scieśnienia wolności druku a po nim Minister Pasquier za prawem.

D. 24 ieszcze trwały rozprawy. Za prawem mówili: PP. Lizot, Hr. St. Cricq i Minister Pasquier, przeciwko prawu: PP. Camille Jordan, Mechin i Jenerał Foy.—Ogłoszono nareście spory względem prawa tyczącege sie dzienników i pism peryodycznych za ukończone, a dnia 25 Marca miano przystąpić do głosowania na artykuły iego.

Niderlandy.

z Bruxelli, 24 Marca.

Dnia 21 Marca rozpoczęła się w Amsterdamie sprawa o wspaniały dom, który Ludwik Bonaparte będąc Królem hollenderskim kupił pod tym miastem od bankiera Hope, a późniey był mu odebrany. Sławny adwokat Meyer stawa za byłym Królem przeciw teraz panuiącemu, któremu poradnicy iego wystawili, iż ten dom powinien do dóbr korony należeć.

Hiszpaniia.

z Madrytu, 22 Marca.

Sekretarz Stanu w wydziele spraw wewnętrznych podał Juncie tym czasowey w dniu 17 b. m. następuiące postanowienie Królewskie, a przy tem i pismo do iey prezesa treści takiey: »Przedstawiałem Królowi pismo WPana w którem uznaiesz konieczność iak nayrychleyszego zwołania kortezów i zapytuiesz czyby N. Pan nie uznał za dobre rozesłać niezwłocznie in-

strukcyie po całem państwie dla wyboru deputowanych, a osobną odezwą zawiadomić publiczność o przyczynach te srodki nakazuiących. Król z ukontentowaniem potwierdza zdanie iunty czasowey w całey iego rozległości i zgadza się nato aby przystąpiła bez zwłoki do zwołania Kortezów, a tym sposobem doprowadziła do skutku iedno z naygorętszych życzeń Jego.—N. Pan poruczył mnie zawiadomić WPana i wszystkich członków iunty czasowey iż się zgadza na wszelkie podawane przez nich środki tak co do maiącey się rozesłać instrukcyi, iak równie też i odezwy.«

W gazecie dworskiey iest wydrukowany spis członków nowey rady państwa, imiona ich są następuiące: prezes *Blake*, *Agar*, *Ciscar*, *Kardynał Baurbon*, *Garcia*, *Garray*, *Castannos*, *Almanza*, *Cevallos*, Margrabia *Petra Blanca*, *Navarro*, *Aycineno*, *Romanillas*, *Rogueno*, *Barca* i Sekretarze *Luanno* i *Davilla*. Pierwsze członki rady państwa, zostaią przy swoich tytułach i gaży. Według przepisów konstytucyi rada państwa powinna się składać z 40 członków; wnoszą zatem że i po zwołaniu kortezów obrady niepierwiey mogą się począć, iak po dopełnieniu liczby członków tey rady, których iescze 20 brakuie. Powiadaią także, że i termin następowania wyboru kortezów w trzech ich stopniach przepisany konstytucyią, na ten raz znacznie skrócony będzie; naczey bowiem wybory obrzędowe wiele zabrałyby czasu, zwłaszcza gdy niemała liczba z członków byłych iuż nieżyie.

Jenerał *Giron*, Margrabia *de Las-Amorillas* mianowany iest ministrem woyny, a namieyscu Xiążęcia *San Fernando* ministrem spraw zagranicznych Don *Perez de Castra*, który iest teraz posłem w Hamburgu, był on także posłem w Wiedniu, Berlinie i Londynie w zastępstwie Xiążęcia *San Carlos*.

Xiąże *Cevallos* odwołany iest z Wiednia, a na mieysce iego ma bydź tam posłem Xiąże San *Fernando*, niegdyś minister spraw zagranicznych; do Petersburga przeznacza się na Posła *don Salmon* zaymuiący teraz ten obowiązek przy dworze drezdeńskim; następcą zaś iego mianowany iest P. *Camposano*; do Berlina wysyła się Don *Turenno*, brat Pani *Porliere* niegdyś członek kortezow i ieden z nayznakomitszych mówców: do Neapolu na mieysce Pana *Labrador*, *don Ludowico de Onis*, niegdyś poseł w stanach ziednoczonych północno-amerykańskich; do Rio - Janeiro iedzie *Panda* pomocnik iednego z sekreterzów stanu.

Z liczby byłych ministrów sam ieden tylko don *Antonio-Salmon* zostaie przy pierwszym obowiązku, to iest ministrem skarbu i przychodów.

Minister spraw wawnętrznych rozesłał w tych dniach okolnik, nakazuiący aby dziewiętnasty marca, pomietny dzień ogłoszenia konstytucyi hiszpańskiey, był obchodzony w całem Królestwie z takiemi uroczystościami, iakie zalecone były przez Kortezów w roku 1813.

Wiadomości o Jenerałach *Riego* i *O'Donel* są przeciwne iedne drugim. Powiadaią że ostatni to iest *O'Donel* schwytał podstępem pierwszego i odesłał do Sewilli; lecz pospólstwo tameczne, które właśnie w tę chwilę wykonywało przysięgę na wierność konstytucyi, wypuściło na wolność Jenerała *Riego*, a *O'donel* musiał umykać do Gibraltaru, tak twierdzą iedni, a według drugich do brata swego *Abisbala*.

Ostatnie doniesienia z Anduluzyi podobnież są niezrozumiane i sprzeczne między sobą. Wiadomo tylko że bracia *O'Donel* staraią się wszelkiemi sposobami przeszkadzać stosunkom między Kadyxem i Sewillą. Ze wszystkiego widać, że w miastach pomienionych ieszcze panuie zamieszanie, iakiego inne wcale iuż niedoświadczaią. Powiadaią że *Abisbal* wyraźnie przeciwi się rządowi konstytucyynemu, zapewne, dla tego że w nim pierwszey roli grać niemoże. Umiał przywiązać do siebie część woyska, a mianowicie pułk nawarski, który nazywa *prawdziwie Królewskim*. Zresztą sposob myslenia narodu w Kadyxie i Sewilli, wcale mu nie iest przyiazny, będąc oddany Kortezom. Mieszkańcy Sewilli przysięgali na konstytucyią 10 a Kadyxu 11 marca. O dalszych okolicznościach tyczących się Jenarała *Eguia* (nazwanego *Cotolilla*) nic ieszcze niewiedzą w Grenadzie.—Sprowadzono teraz do Madrytu wiele dzienników i odezw drukowanych oraz innych drobnych pisemek politycznych, powiększey części z Gallicyi, Aragonii, Katalonii i innych. Wszystkie te pisma wyraźnie przekonywaią, iaki duch w tych prowinciiach panuie.

Niełady panuiące w Gallicyi do tego stopnia iuż doszły, iż się zamieniły prawie w woynę domową. Jenerał *Pól*, Hrabia *St. Romain* przyiął był dowodztwo nad małym korpusem milicyi; lecz zbity wkrótce musiał się schronić do Asturyi. W iedney z tych potyczek, poległ na placu pułkownik *Acevedo*,

dowodzący woyskiem regularnem. Jest to nie odżałowana dla tegoż woyska strata!

W wielu miastach biskayskich konstytucyia dotychczas nie iest iescze ogłoszoną; mieszkańcy bowiem żądaią osobney sobie właściwey *prowincionalney*.

Pozawczora mianował Król Jenerał Kapitanem Andaluzyi i naczelnym dowodzcą woysk tamecznych *Don Joana Odonoya*, a Gubernatorem Kadyxu Jenerał porucznika *Caetano Valdes*. Pierwszy ma prawo aresztować i przyzwoicie karać wszystkich tych, którzy należeli do buntu w Kadyxie i całey Andaluzyi.

Ostatnie doniesienia z Kadyxu do 14 b. m. dochodzą. W dniu tym powrócony iuż tam był zupełny porządek i spokoyność; lecz to kosztowało mieszkańców zbyt drogo: pułk piechoty amerykański i oddział konduktorów, napadły na spokoynych obywateli w tę samą chwilę gdy zaprzysięgali na konssytucyią i w przeciągu dwóch dni to iest 9 i 10 b. m. więcey trzechset osob zamordowano, a więcey 1200 ciężko pokaleczono. Żołnierstwo dopuszczało się wszelkich niełądów, rabowało domy prywatne, i t. d. a Jenerał *Freyre*, którego zdraycą nazywali, musiał co nayprędzey umykać do Porto Maria. Nieprzestali na tem rozbukani, zabili kilku z swoich własnych oficerów, usiłuiących wstrzymać ich zapędy.— (Według innych doniesień podobneż nieładу, miały tam mieysce i w dniu 14 podczas ogłoszenia rozkazów i postanowień Królewskich.— Woyska znayduiące się na wyspie Leon, bardzo przykładnie postępuią.)

Jnfant *Don Carlos* mianowany iest naczelnym dowodcą *woysk narodowych hiszpańskich*. i wydał następuiącą do tegoż woyska odezwę:

»Żołnierze! Akt uroczysty przez który podchorągwiami waszemi przyrzekliście naystalsze oddanie się konstytucyi polityczney monarchii, wkłada na was wielkie obowiązki, otwiera wam oraz nayświetnieyszy zawod, do nieśmiertelney chwały nabycia.

»Męzstwo i stałość, te nayszlachetnieysze w każdem zdarzeniu cechy żołnierza hiszpańskiego, są dla mnie naypewnieyszą rękoymią tey niezłomney wierności, z iaką i dopełnicie wszelkich przyrzeczeń waszych. Ja z moiey strony, czuiąc należycie wysoki zaszczyt, którym Król uczcić mnie raczył, poruczaiąc nad wami dowodzstwo, wierny przysiędze którąm w dniu tym w obliczu N. Pana wykonał, póydę i będę wam stale przewodniczył na drodze; którą nam honor i powinność wskazuie.

»Kochać i bronić oyczyzny, zasłaniać z wiernoscią niezmienną tron i świętą Króla osobę, na którey się wolność obywatelska i wielkość narodowa opiera; szanować prawa; utrzymywać porządek publiczny; bydz gotowemi na wszelkie z naszey strony dla dobra powszechnego ofiary; połączyć się uczuciami i sposobem myślenia ze wszystkiemi Hiszpanami dążącemi do ustalenia systematu konstytucyynego; zachować scisłą karność i posłuszeństwo tak w woyskowości potrzebne: to są żołnierze, nayświętsze powinności nasze; przez to staniemy się godni przywiązania rodaków naszych w czasie pokoiu, a straszni podczas woyny nieprzyiacielowi; o to nakoniec, czego się Król po nas spodziewa, a czego iako wasz pierwszy towarzysz broni przykład ze mnie przyrzekam.

»Takim to sposobem tron *Alfonsow* i *Ferdynandów* ukaże heroiczny narod w świetle, iakiego niewidziały i nayswietnieysze monarchii epoki. Ferdynand VII, Król nasz wspaniały, twórca wolności hiszpańskiey, oyciec oyczyzny będzie nayszczęśliwszym i naypotężnieyszym z Królów, bo wielkość swoią na mocney podstawie miłości i uszanowania swego ludu buduie.

»Żołnierze wszelkiego stopnia! niech odtąd ieden tylko głos od wszystkich daie się słyszeć Hiszpanów, tak, iak iedno iest tylko uczucie, które ich ożywia; niech w każdem niebezpieczeństwie, w każdey potrzebie i okolicznościach połączywszy się koło tronu, damy słyszeć ten głos powszechny: Niech żyie Król niech żyie narod, niech żyie Konstytucyia!!!

»Dan w Madrycie 14 Marca 1820 roku.

»Carlos«

ROZMAITOSCI.

Nadzwyczayny dar Natury.

Już nieraz widziano przykłady szczególnieyszey i zadziwiaiącey pamięci; i dziś ziawił się w Anglii nowy cudowny rachmistrz z przyrodzenia, który naytrudnieysze zadania rachunkowe z pamięci i bez trudności rozwiązuie. Jest rodem z Morton w Dewonschire, nazywa się *Jerzy Bidder* i ma dopiero lat trzynaście. W roku zeszłym był w Londynie gdzie występuiąc publicznie znaczne zebrał pieniądze. Oto są niektóre zapytania na które odpowiedział.

1) Million fenigów wiele czynią funtów

szterlingów? (feników czyli farthings idzie 960 na 1 funt szterl;

Osoba czyniąca to zapytanie trzymała w ręce zegarek sekundy wskazuiący, a *Bidder* w 3 sekundach odpowiedział: — Million farthings czynią 1043 funt: 13 szterlingów i 1 pence.

2) 19 funt: szterl: 19 Szylling: $10\frac{2}{4}$ pence, wiele zawieraią fenigow czyli farthings?

Odpowiedź (w przeciągu 3 sekund) 19,195

3) Obwód ziemi ma 360 stopni, stopień $69\frac{1}{2}$ mil angielskich, wiele uczyni to łokci? (Yards) Odpowiedź (w 5 sekundach) — 44 milliony, 35 tysięcy 200 Yards, czyli łokci.

4) Jeżeli koń gdy stąpi ma $2\frac{3}{4}$ stopy kroku a człowiek tylko $2\frac{1}{2}$ stopy, wiele też kroków uydzie człowiek w tenczas, gdy koń 40 kroków postąpi?

Odpowiepź (w 7 sekundach) 44 kroków

5) Ponieważ koń ma krok na $2\frac{3}{4}$ stopy szeroki, wiele kroków na milę angielską zrobić musi?

Odpowisdź: (w 10 sekund) 1920 kroków.

6) Gdy słońce o 96 milionów mil oddalone iest od ziemi, wiele więc potrzebowałaby czasu na taką odległość kula, uchodząca w minucie $9\frac{1}{2}$ mili?

(Odpowiedź w 25 sekund) 21 lat 78 dni 3 godziny, $17\frac{11}{17}$ minut.

7) Żeby zagrodzić czteroboczny kawał ziemi 150 Yards (łokci) z każdey strony maiący, wiele potrzeba sztuk palisad czyli słupców stawiaiąc ie w odległości 10 cali iedna od drugiey?

Odpowiedź: (w 12 sekund) 2,160 sztuk palisad.

8) Rozmnażaiąc 4444, przez 4444, wiele to będzie.

Odpowiedź: (tu niewyrażono iak długo nad tem myślał) 19,759,129.

9) Jaki iest pierwiastek od 51,230,158,344

Odpowiedź: 3714. —

10) Gdy 24 funtowa kula ma 8 cali srzednicy, iaka będzie srzednica kuli 72 funty ważącey?

Odpowiedź 11 cali i blisko 558 tysiącznych części cala.

Gdy w tem mieyscu ostrzeżono go o pomyłkę wymawiał się, iż mu przeszkodzono podczas namysłu.

11) Dwie osoby wychodzą o iednym czasie, iedna z Londynu do York, a druga z York do Londynu. — Miasta te są od siebie o 197 mil odległe. Pierwszy uchodzi na dzień mil 14 drugi mil 16; za wiele więc dni zeydą z sobą?

Odpowiedź bez namysłu prawie: za 6 dni, 13 godzin i 36 minut..

12) Pewien oyciec zostawia 560 funtów szterlingów, którem i syn i córka tak się dzielić maią, żeby za każde półkoronata (trzy liwrowy talar francuzki), którego syn wezmie córka ieden szyling dostała, iaki więc dział będzie.

Odpowiedź (w 5 sekund:) syn dostanie 400 funtów, córka 160 funtów szterlingów.

13) Rozdziel 100 gwineów na siedmiu robotników w ten sposób, żeby ieden od drugiego miał ćwierć gwinei więcey.

Odpowiedź (w 1 minucie) Dział przypadaiący na pierwszego czyli na pobieraiącego naymniey wynosi 14 funtów szterlingów 14 szylingów i 3 Pence

14) Rodzay 23 funtów 10 szylingów i 10 pence, na 5 mężczyzn, 7 kobiet i 6 dzieci w ten sposób, żeby każdy mężczyzna miał raz ieden więcey co każda z kobiet, każda kobieta zaś raz ieden więcey co każde dziecko, wiele dostanie się?

Odpowiedź: dziecie każde dostanie po 11 szylingów $9\frac{1}{3}$ pence. — Każda kobieta 1 funt: szterling: 3 szyl: $6\frac{1}{2}$ pence, każdy mężczyzna 2 funt: 7 szyl: 1 pence.

Chłopczyk ten mniema, że każdy toż samo iak on wyrachować będzie w stanie, i ofiarował się nauczyć kto go zechce wynadgrodzić. Znalazło się wielu ciekawych, lecz pokazało się w końcu, że ta cała rzecz zasadza się na pamięci, do tego stopnia mocney, że ią ieżeli nie cudem to nadzwyczayną osobliwością nazwać trzeba.

W Grudniu zeszłego roku wyiechał *Jerzy Bidder* wraz z oycem swym do *Edimburga* stolicy Szkockiey, gdzie także za pieniądze chciał produkować się.

W PETERSBURGU.

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.